

BILAGA 1

**Kulturhistorisk utredning Börringe-Lemmeströ med
konsekvensbeskrivning för alternativa sträckningar av väg E65 Svedala-
Börringe**

KULTURHISTORISK UTREDNING BÖRRINGE-LEMMESTRÖ

av Marja Erikson och Anders Reisnert

Inledning

Med anledning av utbyggnad av väg E65 har Stadsantikvariska avdelningen, Malmö Museer, på uppdrag av Vägverket, utfört en kulturhistorisk utredning av området Börringekloster-Lemmeströ. Motiven till studien har varit att fastställa de kulturhistoriska värdena i området. För att dessa skall kunna klargöras har en historisk genomgång av området genomförts. För de olika alternativa vägdragningarna har konsekvenserna för kulturmiljön i området utretts.

Historik

Området har varit bebott sedan stenålder och troligen kontinuerligt fram till våra dagar. De äldre lämningarna är dock i allmänhet inte synliga utan dolda under mark. Medeltiden är den period som har satt mest visuella spår i dagens landskap. Trakten kring Börringesejön präglas idag av ett delvis bevarat borglandskap från medeltiden. Uppenbarligen har här funnits en självmedveten jordägaristokrati som bedrivit egen politik för att skydda sina intressen och som därför valt att uppföra omfattande befästningar. Äldst av dessa borganläggningar är Kungsbacken i Lemmeströ. Möjligen har borgen uppförts i samband med stridigheterna mellan den skånska allmogen och ärkebiskop Absalon på 1180-talet. Lemmeströborgen användes endast under en kortare period och tycks ha övergivits redan under 1200-talets första hälft. Förmodligen har borgen lagts in under Börringekloster och byggnadsmaterialet har använts för uppförandet av byggnader på klosterområdet. Ungefär samtidigt som Kungsbacken anlades, grundas på kungligt initiativ vid Börringesejös norra strand ett nunnekloster efter benedektinerordens regler. Klostret nämns första gången i kung Valdemars jordebok från 1230 men kan på goda grunder föras tillbaka till 1100-talets andra hälft. Klostret var nära knutet till kungamakten genom hela medeltiden, således tillsattes klostrets manlige ledare, priorn, av kungen och inte av biskopen, vilket annars var det normala.

Borgarna i Börringeområdet får betraktas som en mycket säregen fornlämningstyp och deras inbördes historiska samverkan är med viss bakgrundskunskap fullt begriplig för dagens betraktare och därmed av stort pedagogiskt värde.

Socknar och kyrkor

Området utgjordes under äldre tid av två socknar; Börringe och Lemmeströ, vilka båda intimt hänger ihop med Börringeklostrets historia. På medeltiden fanns, förutom sockenkyrkorna i Börringe och Lemmeströ, ytterligare en kyrka i området; Klosterkyrkan. Denna revs sannolikt på 1580-talet, då dåvarande innehavaren av Börringekloster, Görvel Fadersdotter-Sparre, lät renovera sockenkyrkan i Norra Börringe. Enligt Lunds stifts Landebok från år 1569 hade Börringe kyrka och socken alltid legat "sub jure patronus" till Börringekloster, d v s Börringekloster hade alltid haft patronatsrätt till kyrkan. Patronatsrätten innebar att klostret hade rätt att tillsätta präst i socknen, och att klostret erhöll det tionde som bönderna betalade. Efter reformationen, då Börringe drogs in till danska kronan, behölls patronatsrätten för godsets räkning. År 1601 fick Görvel Fadersdotter patronatsrätt även till Lemmeströ kyrka.

På 1780-talet lät godsherren på Börringekloster, riksrådet Beck-Friis, lägga samman de två socknarna till en enda; Gustavs socken. De två tidigare sockenkyrkorna revs ned och 1783-87 uppfördes Gustafs kyrka. Arkitekt var Olof Tempelman. Kyrkan förlades på gränsen mellan de två tidigare socknarna, på hemmanet Nötesjös ägor, där det då inte fanns någon bebyggelse. På 1800-talet uppstod emellertid en ny bebyggelseenhet kring kyrkan. Idag står de två medeltida sockenkyrkorna som ruiner och av klosterkyrkan finns inga synliga lämningar.

Godset

Börringeklosters gods har således sitt ursprung i ett benedektinerkloster från 1100-talet. Till klostret hörde ca 150 gårdar, av vilka 35 låg i Börringe och Lemmeströ socknar. Vid reformationen på 1530-talet drogs klostergodset in till danska kronan. Ett kronolän bildades som förlänades olika medlemmar av adeln. Efter att Skåne blivit svenskt övertogs alla danska kronogods av den svenska kronan, så också Börringekloster. Vid reduktionen på 1680-talet drogs Börringekloster åter in till kronan och blev därefter kungsgård. År 1745 såldes godset och det kom i privat ägo. Börringekloster blev i slutet av 1700-talet Sveriges enda grevskap och ett fidekommiss bildades.

Jordbruket på Börringekloster drevs genom s k hoveri, d v s arrendebönderna hade, förutom att sköta jordbruket till sina egna gårdar, arbetsplikt på godsets marker. Hoveri är känt i Danmark sedan 1300-talet. Hoveriet på Börringekloster bestod i att arrendebönderna eller de s k arbetsbönderna skulle; *..deltaga uti plöjningsarbetet och beredningen av gårdens jord, höhöstande, tröskningen, gärdesgårdars upprättande och vidmakthållande, Oveds framförsling till gården, samt att utgöra två små och två långäckor och två drängdagsverken om året ...dessutom att hjälpa till utarbete på husen vad som behövas till takens reparation när någon stor skada sker, uthus faller kull eller upphuggas måste.* På flertalet skånska gods avskaffades hoveriet på 1830 och 1840-talen till förmån för statarsystemet. Vid slutet av 1800-talet tillhörde Börringekloster de gods i Skåne med högst antal statare.

Bebyggelse och landskap

Den äldsta bilden av landskap och bebyggelse vid Börringekloster ger en lantmäterikarta från år 1709. I början av 1700-talet var gården belägen på samma plats som dagens huvudbyggnad. Bebyggelsen utgjordes av en större kringbyggd gård, där två manbyggnader låg på den västra sidan mot sjön, och tre ekonomibyggnader var placerade på den östra sidan. Vid denna tid bestod bebyggelsen troligen av korsvirkeshus. Väster om gården finns på kartan en trädgård med fyrkantig form. Den anges som då nyligen anlagd med äppelträd, päron, körsbär, och plommonträd. En nyligen anlagd humlehage fanns också.

År 1763 uppfördes en ny huvudbyggnad i sten med två våningar och mansardtak. Två friliggande envåningsflyglar uppfördes några år senare. Byggmästare var Clas Rosvall från Stockholm. Arkitekten är inte känd men Hårleman har framförts som möjlig upphovsman. År 1873 genomgick slottet en större ombyggnad, varvid slottet och flyglarna byggdes på med en våning och byggnaderna fick sitt nuvarande utseende. Arkitekt var Mauritz From från Helsingborg. Till Börringe hör flera äldre stall- och ladugårdslängor. Två tegellängor, vilka uppfördes år 1794, ligger kvar på den gamla ladugårdens plats öster om huvudbyggnaden. Av de nuvarande ekonomibyggnaderna härstammar de äldsta i gråsten från 1840-talet.

I mitten av 1800-talet hade flera byggnader uppförts på godset för olika ändamål såsom ångkvarn, ångbränneri, oljeslageri, torvhus, schäferibyggnad och holländeri. Strax norr om gården låg i början av 1700-talet en vattenkvarn. Möjligen har det på platsen funnits en kvarnanläggning ända sedan medeltid. På 1800-talet byggdes kvarnen om och omtalas år 1866 som "ett täckt schweizerhus". Flera väderkvarnar har funnits på gårdens marker. Öster om Norra Börringe, stod t ex ännu en i början av 1900-talet. Möllehuset där mjölnaren bodde finns fortfarande kvar idag, liksom impedimentet där väderkvarnen stod. Till godset hörde på 1600-talet flera torp. Av dessa existerar flera än idag.

Den äldre landsvägen passerade norr om gården och finns kvar i sin ursprungliga sträckning väster om gården. Vägen är idag alléplanterad. Sannolikt går vägsträckningen tillbaka till åtminstone tidig medeltid. Vägen västerut fungerade även som fädrift mellan gården och betesmarkerna. Öster om gården låg den s k gatan, en öppen plats där vägen från Södra Börringe anslöt.

Godsets enskilda ägor gränsade mot Södra Börringe by i söder och mot Norra Börringe by i nordost. I öster vidtog Lemmeströ ägor och åt väster åt Norra Lindholmen. Gårdens marker bestod dels av

inägor, d v s åker och äng, och dels av utmark som nyttjades till bete. Inägorna låg närmast slottet medan utmarken; Hästhagen, Lerskogen och Djurhagen var belägen längre bort.

Gårdens odlingsmark var indelad i två separata vångar (gården); Norra och Södra vången. Den norra vången låg som namnet anger, norr om gården och upptog ett område norr om nuvarande E65:an och väster om Norra Börringe. Den södra vången var belägen sydost om slottet och gränsade i söder till Södra Börringe by. Dessa forna marker brukas ännu av godset och har troligen tillhört gården sedan medeltid.

I slutet av 1600-talet besåddes sammanlagt 190 tunnland åkermark årligen. Man sådde råg, korn och havre. Av ängsmarken fick man ut 800 lass hö, vilket får betraktas som en enormt hög siffra. Höet användes till vinterfoder för kreaturen. Boskapsuppfödning (oxar) var den absolut viktigaste näringen, och i början av 1600-talet får exempelvis den dåvarande innehavaren av godset order av danske kungen att föda upp 400 oxar. Väster om Börringesjön låg den s k Djurhagen, som stängslades in i början av 1600-talet, sannolikt just på grund av denna order. Hundra år senare innehöll Djurhagen *böke och något eke och hassle till underskog* och nyttjades fortfarande till bete för gårdens kreatur. Idag utgörs området ännu av betesmarker och visar på en lång kontinuitet i markutnyttjandet vid godset.

Under 1800-talet förändrades området markant. Den agrara revolutionen satte spår i form av utdikning av våtmarker, uppodling av ängsmark och ensådet ersattes av växelbruk. Den mest genomgripande förändringen var emellertid uppförandet av plattgårdar och avelsgårdar. Det innebar att gårdar, och ibland hela byar, slogs ihop till en enda enhet och brukades av en arrendator direkt under godset.

Även i slottets närhet ändrades miljön. I början av 1900-talet hade en engelsk park med slingrande gångsystem, stora gräs- eller ängsmarker anlagts väster om slottet. Under 1800-talets första hälft anlades dessutom en trädgård norr om landsvägen. Industrialismen och järnvägsbyggandet på 1800-talet satte sina spår även i Börringeområdet. Godsherren Beck-Friis på Börringekloster var en av initiativtagarna till den s k grevebanan mellan Malmö och Ystad, och som byggdes år 1874. Då Beck-Friis var en av huvudinvesteringarna förlades en järnvägsstation nära godset. På så vis kunde jordbruksprodukterna från godset lättare transporteras till Malmö eller Ystad. I närheten av Börringe station anlades år 1884 ett tegelbruk.

BYAR OCH GÅRDAR

Under Börringeklosters gods har ett flertal byar och gårdar legat som arrende. Här behandlas de som ligger inom det aktuella vägavsnitten. Byarnas historia är relevant för förståelsen av landskapet och dess historiska innehåll.

Norra Börringe

Cirka 300 meter nordost om slottet låg Norra Börringe by. I slutet av 1600-talet bestod byn av åtta gårdar, vilka låg på rad på västra respektive östra sidan om bygatan. Alla gårdar var fyrlängade och kringbyggda. Längst i söder låg kyrkan. Byn genomgår en reglering år 1802, men något regelrätt enskifte sker inte. Någon gång under 1800-talet läggs byns marker till huvudgården, d v s gårdarna upphör att vara arrende och ägorna brukas istället direkt under godset. Arrendebönderna blev statare under gården.

Det som finns kvar idag av Norra Börringe by består av arbetarbostäder från 1800-talet. Den tidigare bybebyggelsen som sannolikt har sitt ursprung i tidig medeltid har idag försvunnit. Den historiska bebyggelsen var belägen norr om dagens by och större delen döljs sannolikt under mark. Den alléplanterade vägen som löper åt nordost från gården är sannolikt mycket gammal har även fungerat som fägata för byns kreatur.

Södra Börringe

Södra Börringe by bestod av 12 gårdar. Byn enskiftades år 1803, då sju stycken gårdar fick utflyttningsskyldighet, medan fem fick ligga kvar i sina gamla lägen på byplatsen. År 1869 avhystes samtliga hemman och markerna slogs samman och en sk plattgård bildades. Gården förlades nära den tidigare bytomten, vars utseende och läge fortfarande kan skönjas i dagens fastighetsstruktur.

Lemmeströ

Lemmeströ by bestod på 1700-talet av 14 gårdar. Flera gatuhus fanns också i byn. Av Lemmeströ bytomt finns inte mycket kvar, endast två gårdar ligger kvar i sitt äldre läge; Klockarebostället i norr och Lagården längst i söder. Lämningarna efter Kungsbacken ligger sydväst om den gamla bytomten. På den norra sidan om E65:an, cirka 500 meter från byn ligger den medeltida kyrkoruinen som delvis kan dateras till tidigt 1100-tal. De normala skånska förhållandena är att by och kyrka bildar en sammanhållen enhet. En möjlig orsak till de avvikande förhållandena i Lemmeströ är att byn från början legat vid kyrkan, men att den senare flyttats till den plats som vi känner från det historiska kartmaterialet. Några arkeologiska undersökningar har inte genomförts.

Lemmeströ genomgick enskifte år 1803 då flertalet hemman flyttades ut från bytomten medan endast de två idag kvarvarande fick ligga kvar. På 1800-talet slogs, som ett led i godsets jordbruksrationalisering, sex gårdar ihop till *Lemmeströ Afvelsgård*. Den nya gården förlades i den västra delen av byns marker.

Nötesjö

Nötesjö var ursprungligen en ensamgård som var arrendegård under Börringekloster. Den äldsta bebyggelsen, en kringbyggd gård, låg nordväst om Nötesjön. I slutet av 1700-talet fanns även ett antal torp i kanten av utmarken i norr. Kring Börringe nya kyrka växte "Kyrkbyn" upp under 1800-talet och i den norra delen av Nötesjös ägor växte en omfattande småhusbebyggelse upp under 1800- och 1900-talets första hälft. Här fanns bl a affär, skola, folkets hus och ett mejeri.

Nya kyrkbyn

Bebyggelsen kring Gustavs kyrka kallas Kyrkbyn. Då Gustavs kyrka byggdes år 1783-87 fanns ingen bebyggelse i närheten. Kyrkan förlades vid landsvägen på hemmanet Nötesjös ägor. Strax därefter började bebyggelse uppföras intill kyrkan och en ny bybildning skapades. Det byggdes sockenstuga och fattigstuga och intill kyrkan söder om den gamla landsvägen ligger kyrkostallarna. Flera hantverkare bodde i byn, såsom smed, skomakare, skräddare, sömmerskor och tegelarbetare.

Perstorp

Perstorp var en ensamgård som var arrendegård under Börringekloster. Dagens bebyggelse ligger kvar på ursprunglig plats. Gårdens ägor gränsade i norr till Fjällfotasjön och i övrigt till godsets fäladsmark Lerskogen, vilken också nyttjades som bete för Perstorps kreatur. Dagens fastighetsgräns till Perstorp överensstämmer med den tidigare inägomarksgränsen, vilket måste betraktas som tämligen unikt. Öster om gården låg det så kallade Lerskogshuset, ett gatuhus. Ytterligare en bit österut låg ett tegelbruk, sannolikt anlagt under 1800-talets första år.

Kulturhistoriska värden

Området kring Börringekloster utgör ett karakteristiskt exempel på ett landskap som präglats av en storgårdsenhet under nära 800 år. Här finns möjlighet att avläsa en godsmiljöns kronologiska utveckling, från slottsbyggnaden och det medeltida systemet med arbetsbönder, till 1800-talets stordrift med sammanslagning av gårdar (hela byar) till plattgårdar. Godset utgör dessutom en funktionell enhet med olika markslag, park, ekonomibyggnaderna och omkringliggande jordbruksmark, underlydande arrendegårdar och perifert belägna skogsmarker.

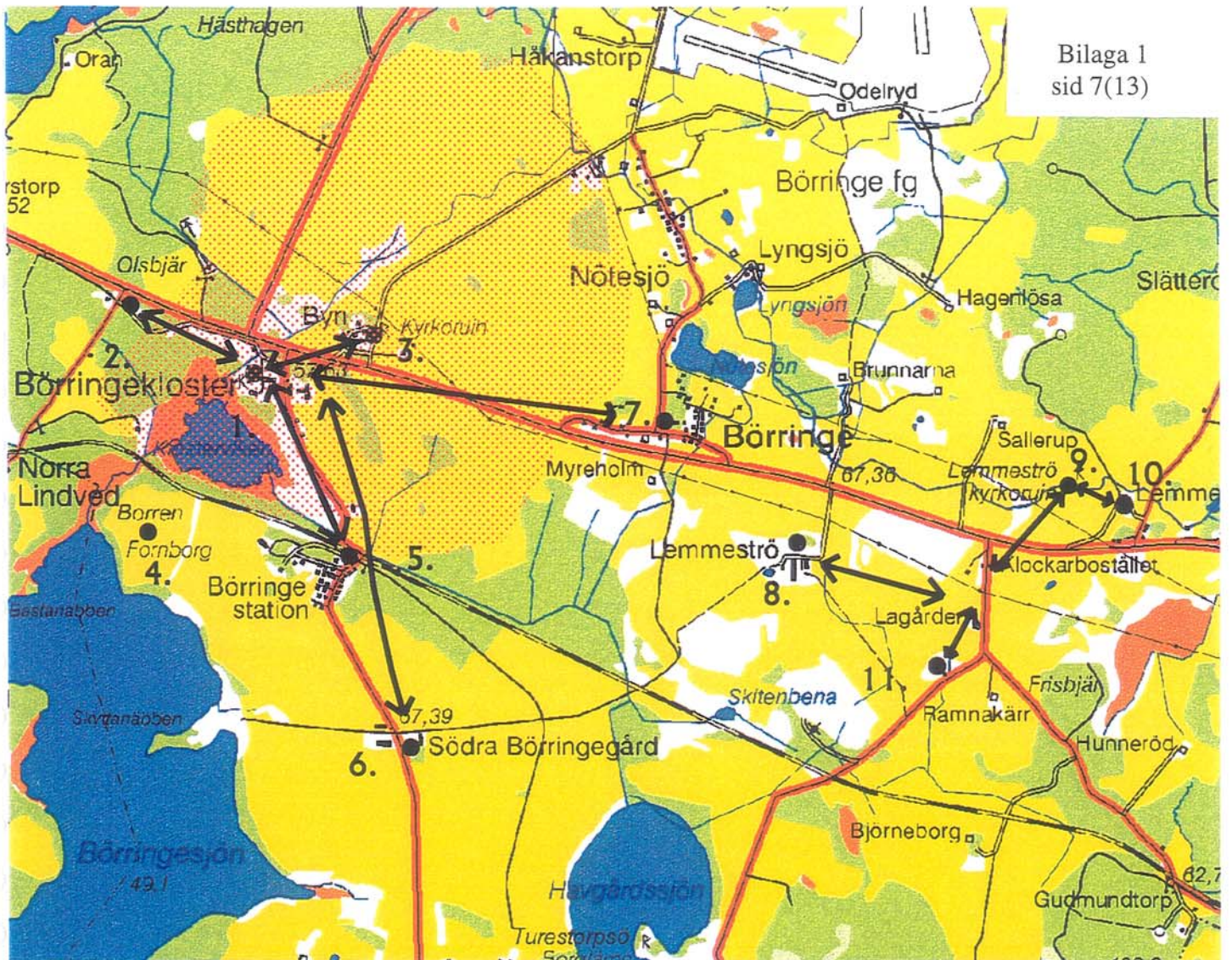
Dagens landskap uttrycker ovanligt tydligt en agrar godsdrift på en sammanhållen domän genom stora bebyggelsefria fält och betesmarker, planterade alléer samt anspråkslösa torp och arbetarbostäder. Alla är viktiga delar för förståelsen av godslandskapet och dess historiska sammanhang. För att rätt kunna förstå godsmiljöns framväxt är det viktigt att den fysiska och visuella kontakten mellan huvudbyggnaden och dess resursområde inte bryts och att karaktärsbyggnaden ej uppfattas som ett isolat. Särskilt viktigt är sambandet mellan godset och byn Norra Börringe.

Det samlade jordägandet avspeglar sig även vad det gäller kyrkorna. På initiativ av godsherrn revs de två medeltida sockenkyrkorna i slutet av 1700-talet och en ny kyrka uppfördes på annan plats.

Den historiska utvecklingen av områdets agrara markanvändning illustrerar på ett tydligt sätt den övergång från intensivt brukad mellanbygd med vidsträckta fäladsmarker till dagens odlingslandskap med jordbruket koncentrerat till tidigare inägor och med fäladsmarkerna omvandlade till skog. Tack vare att omvandlingen inte varit fullständig finns fortfarande öppna betesmarker, vilka sedan lång tid varit hag- eller fäladsmark.

Högt kulturhistoriskt värde har också återstoden av den äldre landsvägen, vars ursprung sannolikt går tillbaka till tidig medeltid. Torpen som ligger utefter vägen är också värdefulla för förståelsen av godsets ekonomiska system, som byggde på godsdrift med arbetspliktiga torpare.

I Lemmeströ kan även pekats på det funktionella samspelet mellan kyrkan, prästgården och byn. Det fysiska sambandet mellan kyrkan/kyrkoruinen och prästgården bör ej brytas. Lemmeströ avelsgård och den gamla bykärnan tillsammans med det omkringliggande odlingslandskapet ger också en god förståelse av godsens och jordbrukets utveckling under 1800-talets agrara revolution.

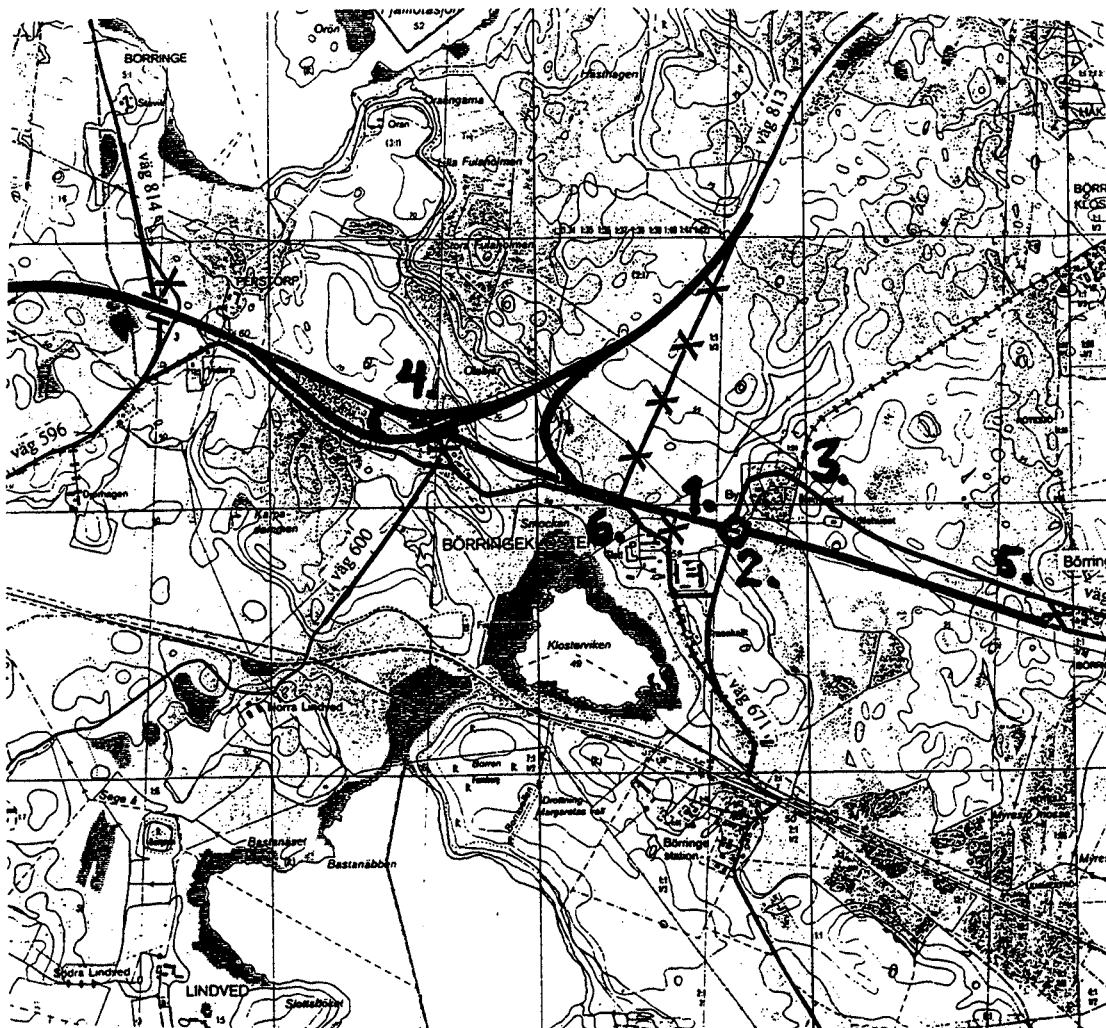

- Historiskt samband.shp
- Historiska karaktärsytor.shp
- Historiska karaktärsobjekt.shp

1. slottet Börringe kloster
2. torpbebyggelse
3. Norra Börringe by, kyrkoruin
4. Borren, fornborg
5. Börringe station
6. Södra Börringe gård
7. Börringe nya kyrka
8. Lemmeströ avelsgård
9. Lemmeströ kyrkoruin
10. Lemmeströ prästgård
11. Kungsbacken

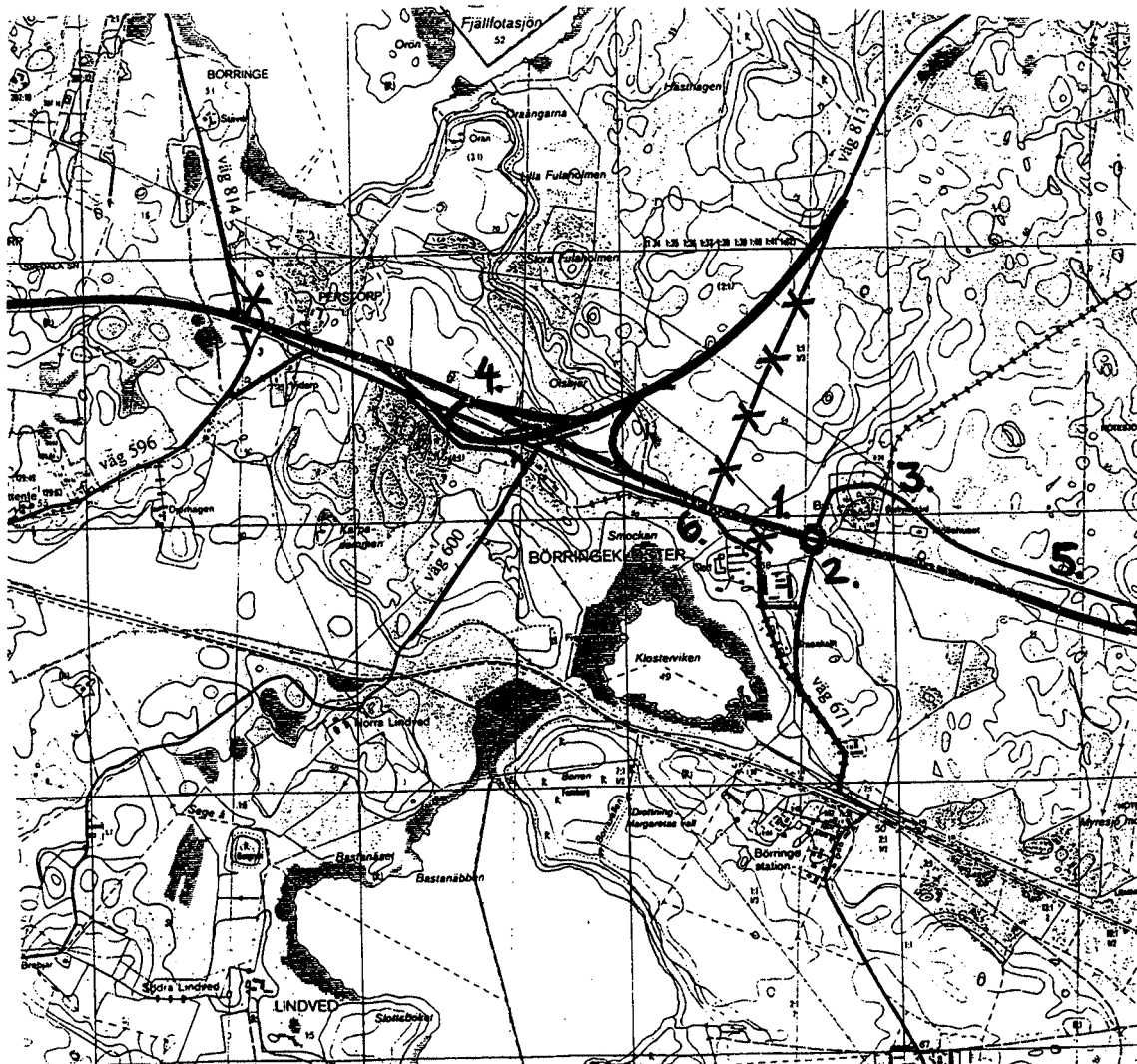
Alternativ 1A

1. Alternativet innebär en breddning av nuvarande väg E65. Vägen går rakt igenom godsets centrala delar och en vägutbyggnad skulle ytterligare isolera karaktärsbyggnaden och förstärka en befintlig barriär mellan den och dess historiska resursområde norr om vägen. Det viktiga historiska sambandet mellan godset och Norra Börringe kommer inte längre att kunna avläsas. En utbyggnad av nuvarande väg E65 innebär en påtaglig skada för kulturmiljön vid Börringekloster.
2. Trafikplatsen bryter, både fysiskt och visuellt, totalt av det viktiga sambandet mellan godset och byn. En del av den gamla byvägen och större delen av den kvarvarande allén vid byn kommer att försvinna.
3. Lokalvägen, som passerar väster och norr om Norra Börringe går rakt över den nu försvunna, sannolikt medeltida, byn och kommer att resultera i omfattande arkeologiska undersökningar. En väg runt byn stänger av bebyggelsen från omgivande jordbruksmark, varför den naturliga kontakten med resursområdet avskärmas. Den historiska vägen åt nordost bryts och allén kommer att skadas.
4. Alternativet innebär att en trafikplats förläggs mycket nära torpbebyggelsen väster om slottet, vilket kommer att innebära bullerstörningar.
5. Lokalvägen mellan Norra Börringe och Kyrkbyn delar av området och en smal korridor bildas mellan den och väg E65, vilket delar av och splittrar jordbruksmark och miljö.
6. Allén längs den gamla landsvägen kommer sannolikt att skadas.

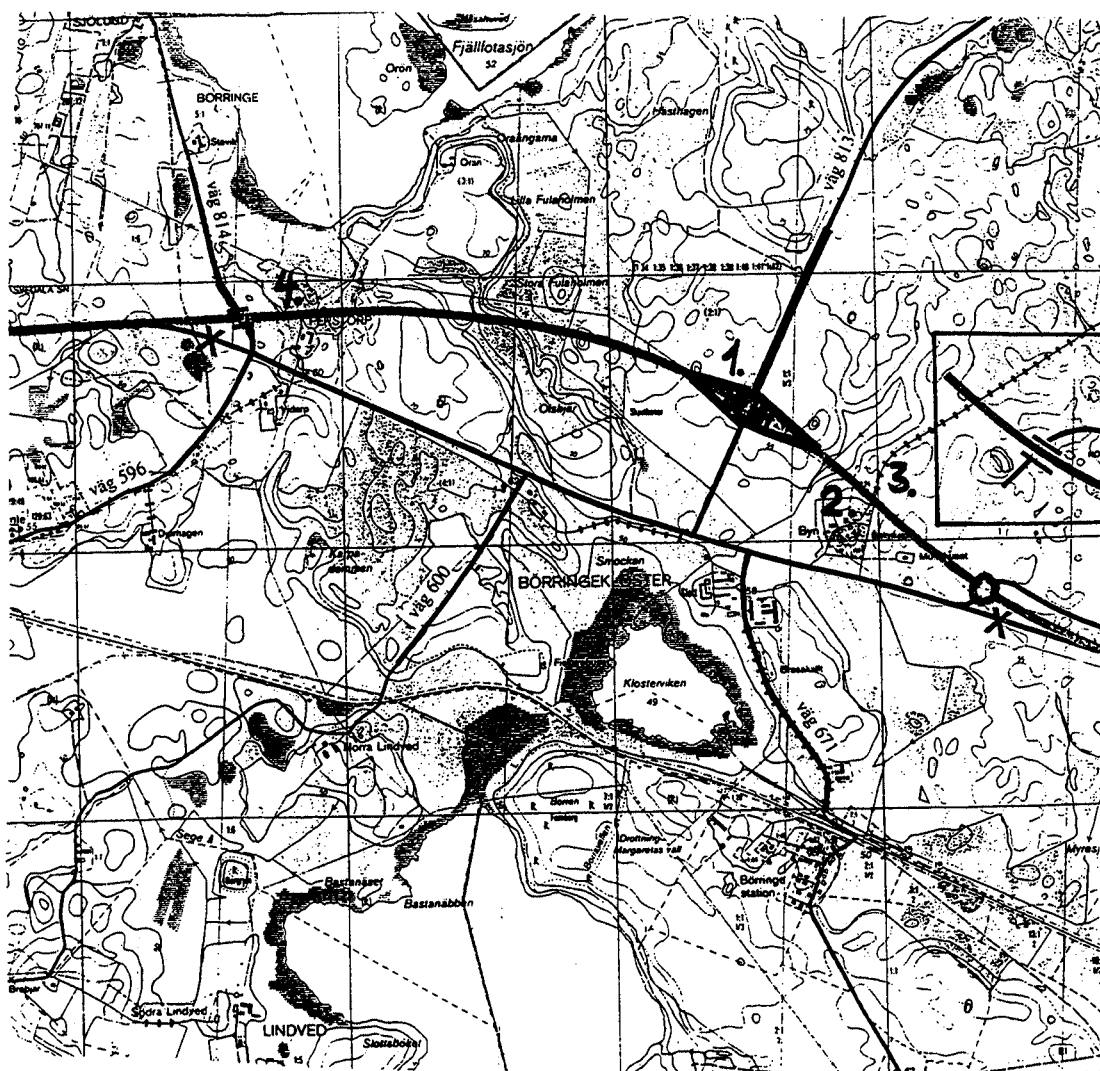
Alternativ 1B

1. Alternativet innebär en breddning av nuvarande väg E65. Vägen går rakt igenom godsets centrala delar och en vägutbyggnad skulle ytterligare isolera karaktärsbyggnaden och förstärka en befintlig barriär mellan den och dess historiska resursområde norr om vägen. Det viktiga historiska sambandet mellan godset och Norra Börringe kommer inte längre att kunna avläsas. En utbyggnad av nuvarande väg E65 innebär en påtaglig skada för kulturmiljön vid Börringekloster.
2. Trafikplatsen bryter, både fysiskt och visuellt, totalt av det viktiga sambandet mellan godset och byn. En del av den gamla byvägen och större delen av den kvarvarande allén vid byn kommer att försvinna.
3. Lokalvägen, som passerar väster och norr om Norra Börringe går rakt över den nu försvunna, sannolikt medeltida, byn och kommer att resultera i omfattande arkeologiska undersökningar. En väg runt byn stänger dessutom av bebyggelsen från omgivande jordbruksmark och landskap och byn blir helt inramad av vägar. Den historiska vägen åt nordost bryts och allén kommer att skadas.
4. Alternativet innebär att en trafikplats förläggs mycket nära torpbebyggelsen, vilket kommer att innebära bullerstörning. Ett kortare stycke av E65 blir lokalväg och en ny väg dras norr därom. En trafiklösning med fyra parallella vägar är synnerligen olämplig för kulturmiljö och landskapsbild.
5. Den med väg E65 parallella lokalvägen öster om Norra Börringe resulterar i en smal korridor mellan de båda vägarna, vilket delar av och splittrar miljön och jordbruksmarken.
6. Allén längs den gamla landsvägen kommer sannolikt att skadas.

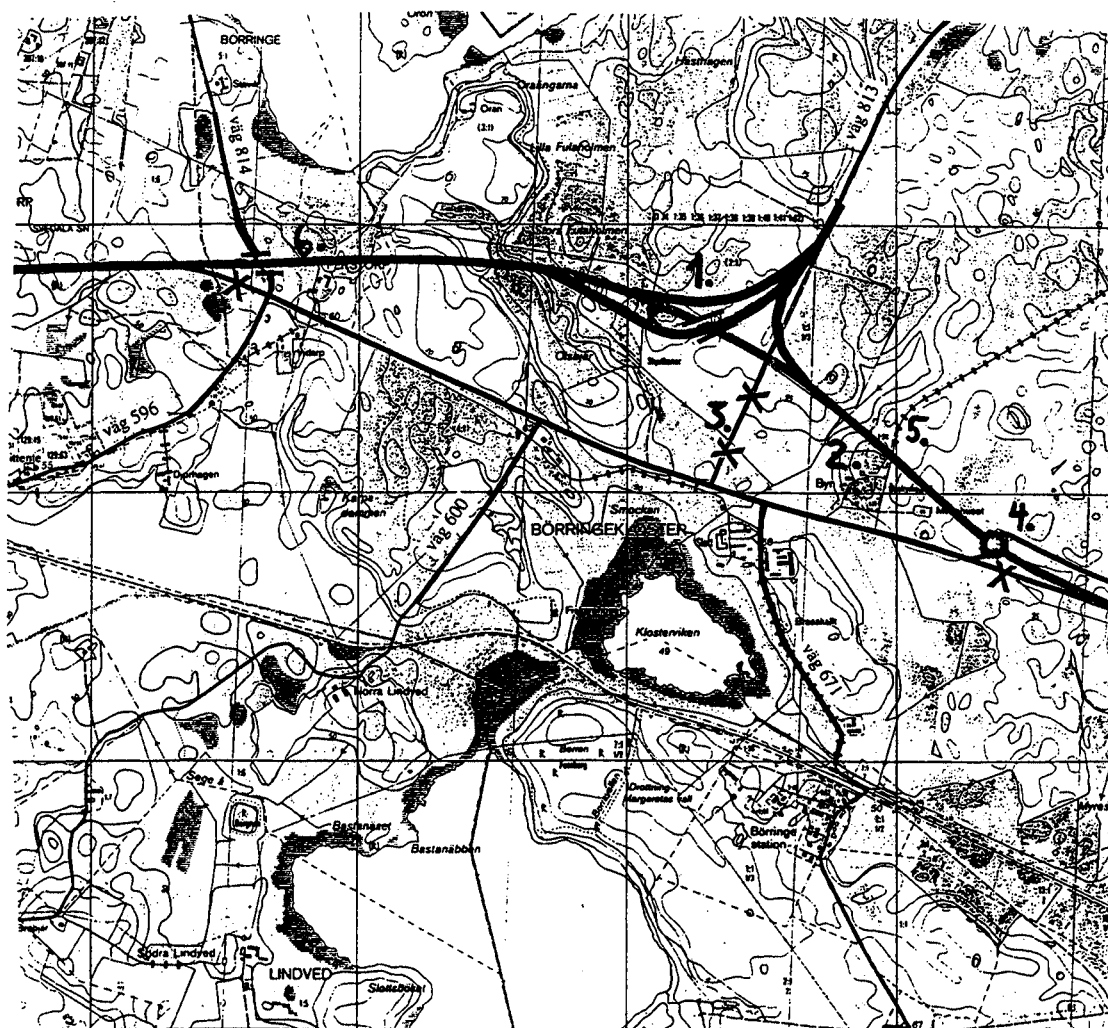
Alternativ 2A

1. Alternativet innebär att en motorväg läggs i en båge norr om nuvarande väg E65. Vägen går rakt igenom godsets historiska inägomarker och bryter av för godsmiljön viktiga sammanhängande odlingsytor. Å andra sidan framhävs sambandet mellan godset och byn Norra Börringe. Alternativet innebär att en trafikplats anläggs i åkerfältet nordväst om byn. Trafikplatsen skapar en dominerande fysisk och visuell barriär på ett för kulturmiljön viktigt område. Om trafikplatsen flyttas längre norrut minskas de skadliga verkningarna.
2. Alternativet innebär att en motorväg går mycket nära bebyggelsen i Norra Börringe. Vägen går över den nu försvunna bybebyggelsen och skulle resultera i omfattande arkeologiska undersökningar. En vägdragnings längre norrut skulle både spara arkeologiska lämningar och minska skadorna på landskapsbilden. Vägen nära byn i alternativ 2A skulle innebära påtagligt skada för kulturmiljön, dels genom den fysiska barriär mot odlingsmarken som vägen utgör, dels genom bullerstörningar.
3. Den historiska vägen åt nordost skärs av och allén kommer att skadas. En eventuell över- eller underfart skulle påverka kulturmiljön negativt.
4. Vägen skär över Perstorps historiska ägostruktur (inägor) vilka, på ett unikt sätt, fortfarande kan avläsas i landskapet och i dagens fastighetsbild.

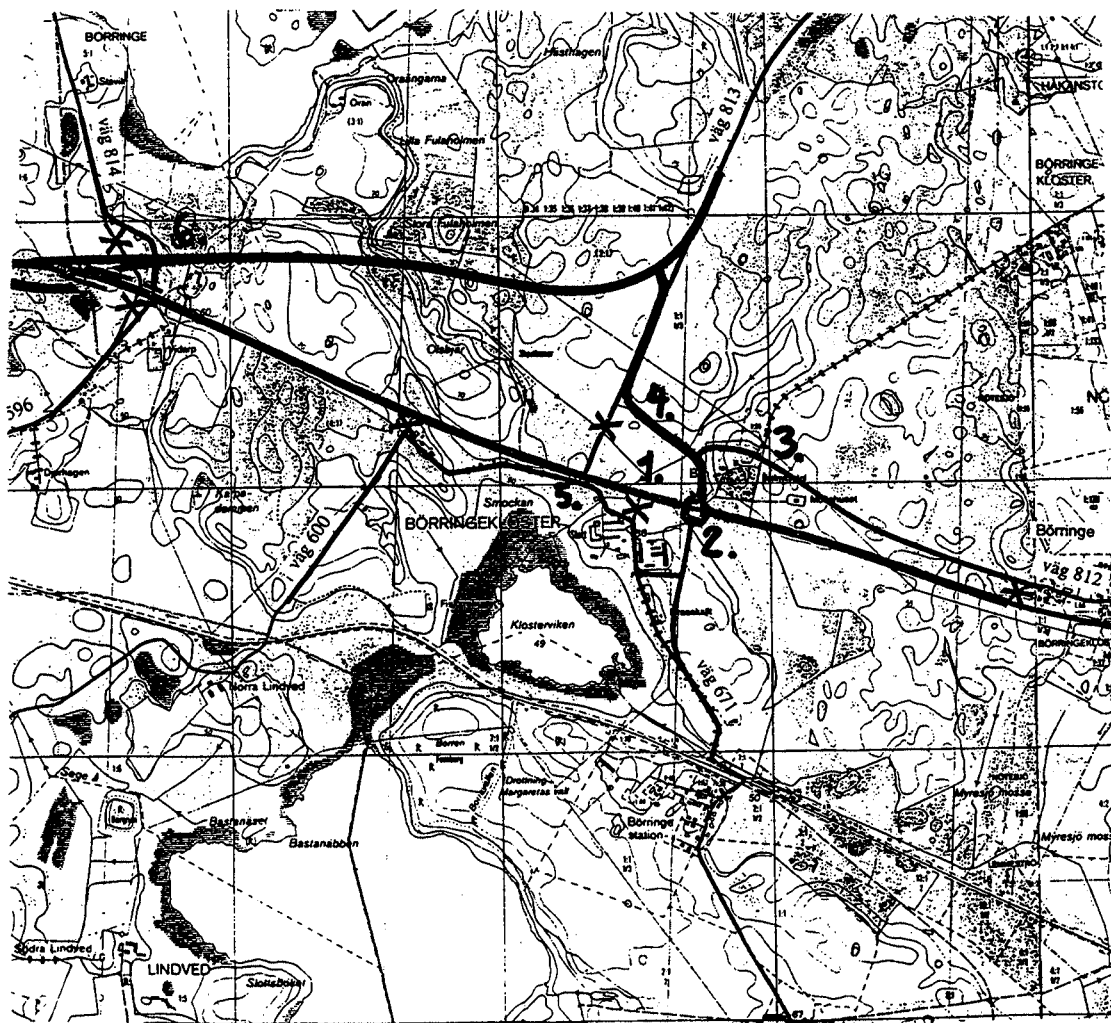
Alternativ 2B

1. Alternativet innebär att en väg dras i en båge norr om nuvarande väg E65. Vägen går igenom godsets historiska inägomarker, vars större sammanhängande odlingsytor är viktiga för förståelsen av gårdens historiska förutsättningar. Vägen skapar en fysisk och visuell barriär på ett centralt parti av godsets historiska odlingsmark. Trafikplatsen gör denna barriär ännu mer dominerande.
2. Alternativet innebär att en väg går mycket nära bebyggelsen i Norra Börringe. Vägen går över den nu försvunna bybebyggelsen och skulle resultera i omfattande arkeologiska undersökningar. Kulturmiljön skulle påtagligt skadas, dels genom den fysiska barriär mot odlingsmarken och det omgivande landskapet som vägen utgör, dels genom bullerstörningar.
3. Att väg 813 tas bort i sträckningen mellan nuvarande väg E65 och den planerade trafikplatsen är fördelaktigt för förståelsen av det historiska landskapet.
4. Den östliga placeringen av trafikplatsen i förhållande till övriga alternativ är att föredra ur kulturmiljösynpunkt, då den får en mindre framträdande placering.
5. Den historiska vägen åt nordost skärs av och allén kommer att skadas. En eventuell över- eller underfart kommer att påverka kulturmiljön negativt.
6. Vägen skär över Perstorps historiska ägostruktur (inägor) vilka, på ett unikt sätt, fortfarande kan avläsas i landskapet och i dagens fastighetsbild.

Alternativ 3

1. Alternativet innebär en breddning av nuvarande väg E65. Vägen går rakt igenom godsets centrala delar och en vägutbyggnad skulle ytterligare isolera karaktärsbyggnaden och förstärka en befintlig barriär mellan den och dess historiska resursområde norr om vägen. Det viktiga historiska sambandet mellan godset och Norra Börringe kommer inte längre att kunna avläsas. En utbyggnad av nuvarande väg E65 innebär en påtaglig skada för kulturmiljön vid Börringekloster.
2. Trafikplatsen på E65:an bryter, både fysiskt och visuellt, totalt av det viktiga sambandet mellan godset och byn. En del av den gamla byvägen och större delen av den kvarvarande allén vid byn kommer att försvinna.
3. Lokalvägen som passerar väster och norr om Norra Börringe går rakt över den nu försvunna historiska byn. En exploatering på platsen skulle resultera i omfattande arkeologiska undersökningar. En väg runt byn stänger dessutom av bebyggelsen från den omgivande jordbruksmarken och byn blir helt inramad av vägar. Den historiska vägen åt nordost bryts och allén kommer att skadas.
4. Vägen från trafikplatsen till väg 813 går rakt över hagmark med åkerholmar med äldre trädbestånd som har ett stort värde för landskapsbilden.
5. Allén längs den gamla landsvägen kommer sannolikt att påverkas eller skadas.
6. Vägen skär över Perstorps historiska ägostruktur (inägor) vilka, på ett unikt sätt, fortfarande kan avläsas i landskapet och i dagens fastighetsbild.

Källförteckning

Otryckta källor

Lantmäteriets regionala arkiv, Malmö
Börtingeklosters godsarkiv, Riksarkivet, Stockholm
Landsarkivet, Lund

Tryckta källor

Ljunggren, G. 1852-63. Skånska herrgårdar. Lund
Nordholm, G. 1967. Skånes ekonomiska geografi. Lund.
Weibull, C.G. 1923. Skånska jordbrukets historia intill 1800-talets början. Lund.